

Fimmtudaginn 22. janúar 1998.

Nr. 245/1997.

Regína Vigfúsdóttir

(Kristján Stefánsson hrl.)

gegn

Íslandsbanka hf.

(Árni Pálsson hrl.)

Veðréttur. Varnarþing. Frávísunarkröfu hafnað.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Markús Sigurbjörnsson, Arnljótur Björnsson og Gunnlaugur Claessen.

Áfrýjandi skaut málinu til Hæstaréttar með stefnu 10. júní 1997. Áfrýjað er dómi Héraðsdóms Norðurlands eystra 12. mars 1997 í máli stefnda á hendur áfrýjanda ásamt úrskurði 14. febrúar sama árs, þar sem hafnað var kröfu áfrýjanda um frávísun málsins. Áfrýjandi krefst þess aðallega, að málinu verði vísað frá héraðsdómi, en til vara, að hún verði sýknuð af kröfum stefnda. Þá krefst áfrýjandi málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti.

Stefndi krefst staðfestingar héraðsdóms og málskostnaðar fyrir Hæstarétti.

Krafa áfrýjanda um frávísun er nú einkum reist á því, að stefnda hafi verið óheimilt að höfða málið fyrir Héraðsdómi Norðurlands eystra, þar sem samið hafi verið um að reka það fyrir héraðsdómi í Reykjavík. Í tryggingarbréfi, út gefnu til Iðnaðarbanka Íslands hf. af Sigrúnu H. Sigfúsdóttur 4. maí 1988, sem málið er risið af, segir meðal annars eftirfarandi: „Rísi málsókn vegna láns þessa, er mér/oss skylt að svara til saka fyrir bæjarþingi Reykjavíkur ...“ Ákvæði þetta verður að skýra svo, að með því sé veðhafa áskilin heimild til að reka mál fyrir héraðsdómi í Reykjavík, en honum sé það hins vegar ekki skylt. Stefnda var því heimilt þrátt fyrir þetta ákvæði að sækja málið á heimilisvarnarþingi áfrýjanda, sbr. 1. mgr. 32. gr. laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála. Samkvæmt þessu og að öðru leyti með vísan til forsendna úrskurðar héraðsdómara verður hafnað kröfu áfrýjanda um frávísun málsins.

Með vísan til forsendna hins áfrýjaða dóms verður hann staðfestur.

Áfrýjandi verður dæmd til að greiða stefnda málskostnað fyrir Hæstarétti, svo sem í dómsorði greinir.

D ó m s o r ð:

Héraðsdómur skal vera óraskaður.

Áfrýjandi, Regína Vigfúsdóttir, greiði stefnda, Íslandsbanka hf., 100.000 krónur í málskostnað fyrir Hæstarétti.

Dómur Héraðsdóms Norðurlands eystra 12. mars 1997.

Mál þetta, sem dómtekið var 14. febrúar sl. að undangengnum munnlegum málflutningi, hefur Íslandsbanki hf., kt. 421289-5069, Kirkjusandi, Reykjavík, höfðað hér fyrir dómi á hendur Regínu Vigfúsdóttur, kt. 040240-2769, Víðilundi 12 A, Akureyri, með stefnu, birtri 12. september 1996, til staðfestingar á neðangreindum veðrétti og til greiðslu málskostnaðar.

Stefnandi krefst þess, að staðfestur verði 2. veðréttur í fasteigninni Víðilundi 12 A, Akureyri, til tryggingar skuldum Sigrúnar Sigfúsdóttur, kt. 171062-5009, við stefnanda samkvæmt stefnu, áritaðri á bæjarþingi Akureyrar í málinu nr. 479/1989: Iðnaðarbanki Íslands hf. gegn Sveinbirni Björnssyni, Hermundi Guðmundssyni og Sigrúnu Sigfúsdóttur, svo sem veðrétturinn leyfir. Þá er krafist málskostnaðar samkvæmt mati dómsins.

Stefnda krefst þess að verða sýknuð af öllum kröfum stefnanda og málskostnaðar úr hendi stefnanda auk virðisaukaskatts og dráttarvaxta samkvæmt III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987.

Kröfu stefndu um frávísun málsins var hrundið með úrskurði 14. febrúar sl.

Með tryggingarbréfi, út gefnu 4. maí 1988, setti stefnda fasteignina Skálagerði 6, Akureyri, að veði til tryggingar skaðlausri og skilvísri greiðslu Sigrúnar H. Sigfúsdóttur á víxilskuldum og öllum öðrum skuldum og skuldbindingum, í hvaða formi sem væri, er hún skuldaði eða kynni að skulda Iðnaðarbanka Íslands hf., að fjárhæð 600.000 kr., auk dráttarvaxta og kostnaðar.

Bæjarfógetinn á Akureyri ritaði á áskorunarstefnu 30. maí 1989, að dómkröfur Iðnaðarbanka Íslands hf. á hendur Sveinbirni Björnssyni, Hermundi Guðmundssyni og ofangreindri Sigrúnu Sigfúsdóttur, að fjárhæð 362.780,60 kr., með 24% ársvöxtum af 41.018,30 kr. frá 15. 12. '88 til 1. 1. '89, 21,60% ársvöxtum frá þ. d. til 15. 1. s. á., af 79.312,20 kr. frá þ. d. til 15. 2. s. á., af 362.780,60 kr. frá þ. d. til 1. 3. s. á., 24% ársvöxtum frá þ. d. til stefnubirtingardags, en með dráttarvöxtum samkvæmt 10. gr. laga nr. 25/1987 frá þ. d. til greiðsludags og 53.814 kr. í málskostnað, væru aðfararhæfar.

Með veðbandslausn, út gefinni 23. október 1990, lýsti stefnandi yfir, að samkvæmt veðtryggingarbréfi, út gefnu 4. maí 1988, upphaflega að fjárhæð 600.000 kr., hefði fasteignin Skálagerði 6, Akureyri, ásamt lóðarréttindum verið „veðsett með 7. veðrétti og uppfærslurétti til tryggingar skuldinni“. Samkvæmt beiðni væri fasteignin leyst úr þessum veðböndum, og væri þess getið á frumriti veðtryggingarbréfsins. Jafnframt væri „neðangreind veðsetning fasteignarinnar Víðilundar 12 A, Akureyri, færð inn á bréfið“.

Neðar á sama skjali undir yfirskriftinni Veðtryggingarbréf er svofelld yfirlýsing: „Undirritaður, Ari Fosssdal, kt. 240963-4509, sem er útgefandi ofangreinds veðtryggingarbréfs, veðset hér með húseignina Víðilund 12 A, Akureyri, ásamt lóðarréttindum til tryggingar áðurgreinds veðtryggingarbréfs“. Stefnda undirritaði skjal þetta til samþykkis sem þinglýstur eigandi samkvæmt kaupsamningi. Tryggingarbréfið frá 4. október 1988 var áritað þannig: „Veðbandslausn 23. 10. 1990 flutt á Víðilund 12 A, Akureyri“. Því var þinglýst á Víðilund 12 A á grundvelli yfirlýsingarinnar frá 23. 10. 1990 og samkvæmt veðleyfi þinglýsts afsalshafa til stefndu og hvílir nú á þeirri eign á 2. veðrétti.

Með dómi Hæstaréttar 14. september 1994 var stöðvuð nauðungarsala, sem stefnandi krafðist á Víðilundi 12 A, þar sem fjárnám, sem var gert í eigninni að kröfu stefnanda 20. apríl 1993 á grundvelli ofangreindrar áritunar á áskorunarstefnu og veðréttar samkvæmt tryggingarbréfinu, var ekki réttur grundvöllur nauðungarsölu, þar sem aðför hafði ekki verið beint að stefndu.

Í máli þessu er deilt um þýðingu yfirlýsingarinnar frá 23. október 1988. Telur stefnandi, að hann hafi með henni öðlast veðrétt í Víðilundi 12 A til tryggingar skuldum Sigrúnar Sigfúsdóttur, eins og tryggingarbréfið hljóði um, en stefnda telur, að með yfirlýsingunni hafi stefndi öðlast veðrétt í eigninni til tryggingar skuldum Ara Fosssdal.

Stefnandi kveðst hafa samþykkt að færa veð af Skálagerði 6 yfir á Víðilund 12 A með undirritun veðbandslausnar. Í henni komi skýrlega fram, að veðsetningin færist yfir á Víðilund 12 A og að hún skuli færð inn á tryggingarbréfið. Ari Fosssdal, eigenmaður Sigrúnar Sigfúsdóttur, sé sagður vera útgefandi tryggingarbréfsins í veðbandslausninni. Ljóst sé, ef skjalið er virt í heild, að ekki hafi verið ætlunin með því önnur en veita veðbandslausn á Skálagerði 6 og fá þess í stað veðréttindi í Víðilundi 12 A. Hafi stefnda verið að selja Skálagerði 6 og þurft að aflétta tryggingarbréfi stefnanda. Eigenmaður stefndu (svo), Ari Fosssdal, biðji stefnanda um veðflutninginn, og því hafi orðið þau mistök, að hann sé sagður vera útgefandi tryggingarbréfsins. Kveðst stefnandi telja, að þessi mistök við gerð skjalsins raski ekki efni

tryggingarbréfsins, og geri því kröfur um staðfestingu á veðrétti sínum í Víðilundi 12 A. Hafi stefnda samþykkt veðflutninginn með því að undirrita samþykki sitt fyrir veðbandslausninni, og með þinglýsingu hennar hafi stefnandi eignast veðrétt í Víðilundi 12 A fyrir skuldum Sigrúnar Sigfúsdóttur við sig.

Stefnda reisir sýknukröfu sína á því, að með yfirlýsingu stefnanda um veðbandslausn hafi veðtrygging í fasteign hennar fyrir skuldbindingum Sigrúnar Sigfúsdóttur fallið niður. Hin nýja veðtrygging taki til skuldbindinga Ara Fossdal hjá stefnanda. Undir þá veðtryggingu hafi stefnda ritað samþykki sitt og auk þess Ari Fossdal. Tryggingarbréfið beri enga áritun um veðsetningu Víðilundar 12 A, eins og staðhæft sé í stefnu.

Stefnda kveðst einnig styðja sýknukröfu sína ákvæðum 16. gr. laga nr. 91/1991 um aðildarskort, þar sem stefnanda sé nauðsynlegt að beina kröfum sínum gegn Sigrúnu Sigfúsdóttur, en svo sé ekki gert í þessu máli.

Þá telur stefnda, að stefnandi hafi firrt sig rétti til að hafa uppi kröfur á hendur stefndu fyrir tómlæti.

Samkvæmt fram lögðu veðbókavottorði er stefnda eigandi fasteignarinnar Víðilundar 12 A, Akureyri. Er kröfu stefnanda um staðfestingu veðréttar í þeirri eign því réttilega beint að henni, og verður hún því ekki sýknuð vegna aðildarskorts.

Ekki hafa verið færð rök að því, að stefnandi hafi firrt sig rétti til að hafa uppi kröfur á hendur stefndu fyrir tómlæti, og engin augljós atvik þykja eiga að leiða til sýknu af þeim sökum.

Áritunina á tryggingarbréfið „veðbandslausn 23. 10. 1990 flutt á Víðilund 12 A, Akureyri“ verður að skilja svo, að sú eign sé sett að veði í stað Skálagerðis 6. Verður því ekki fallist á staðhæfingu stefndu um, að tryggingarbréfið beri enga áritun um veðsetningu Víðilundar 12 A. Í yfirlýsingu á dskj. nr. 5 kveðst Ari Fossdal veðsetja fasteignina Víðilund 12 A, Akureyri, „til tryggingar áðurgreinds veðtryggingarbréfs“. Verður ekki litið svo á, að þar sé átt við annað veðtryggingarbréf en það, sem lýst er í veðbandslausn ofar á sama skjali, og þykir óyggjandi, að þar sé um að ræða tryggingarbréfið á dskj. nr. 3. Stefnda samþykkti veðsetninguna með áritun sinni á skjalið. Henni var þinglýst athugasemdalaust. Þegar skjalið er virt í heild, verður það ekki skilið öðruvísi en svo, að ætlun aðila með því hafi verið að leysa fasteignina Skálagerði 6 úr veðböndum og stofna í þess stað veðrétt í Víðilundi 12 A án þess að breyta skilmálum hins upphaflega tryggingarbréfs að öðru leyti. Röng yfirlýsing Ara Fossdal um að vera útgefandi tryggingarbréfsins þykir ekki hafa þær afleiðingar, að þessi tilætlun aðila með skjalinu hafi mistekist. Verður því að taka dómkröfur stefnanda til

greina, en eftir atvikum er þó rétt, að hvor aðili beri sinn kostnað af rekstri þessa máls.

Dóm þennan kvað upp Freyr Ófeigsson dómstjóri.

D ó m s o r ð:

Staðfestur er 2. veðréttur í fasteigninni Víðilundi 12 A, Akureyri, til tryggingar skuld Sigrúnar Sigfúsdóttur við stefnanda, Íslandsbanka hf., samkvæmt stefnu, áritaðri á bæjarþingi Akureyrar 13. apríl 1989, í málinu nr. 479/1989: Iðnaðarbanki Íslands hf. gegn Sveinbirni Björnsyni, Hermundi Guðmundssyni og Sigrúnu Sigfúsdóttur, svo sem veðrétturinn leyfir.

Málskostnaður fellur niður.
